

Listopad 2022

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvm.cz

OBSAH

Blahopřání na listopad	3
Výročí a regionální osobnosti listopadu	4
Ze života domova	6
Stálá nabídka měsíce	7
Co se dělo u nás v domově v říjnu	8
Listopad	10
Pranostiky	15
Mezinárodní dny.....	15
Příběhy pro potěchu duše	17
Ze světa zajímavostí.....	26
Rozhovor	34
Vtipy	36
Z kuchyně.....	37
Hádanka	40
Seznam zdrojů	42

BLAHOPŘÁNÍ NA LISTOPAD

František Zubřický

Ladislav Nagy

Bohuslav Dolní

Marie Požárová

Libuše Šebková

Eva Vlčková

Marie Klímová

Marie Navrátilová

Marie Němcová

Štěpánka Kaniová

VÝROČÍ A REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI LISTOPADU

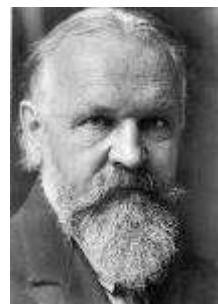
150. výročí narození

František BÍLEK – sochař, ilustrátor, malíř

Narození: 6. 11. 1872 Chýnov (Tábor)

Úmrtí: 13. 10. 1941 Chýnov (Tábor)

Sochař, grafik, ilustrátor, architekt, uměleckoprůmyslový výtvarník, náboženský myslitel, autor duchovní literatury. Přítel Otokara Březiny. Je autorem náhrobku „Tvůrce a jeho sestra bolest“ věnovaného na hrob Otokara Březiny v Jaroměřicích. Ilustroval publikace Otokara Březiny a Jakuba Demla. Autor sousoší na hřbitově v Lipníku u Hrotovic.

100. výročí úmrtí

Ferdinand NETOUSCHEK – spisovatel, sběratel, pedagog

Narození: 25. 5. 1861 Jaroměřice n. Rok.

Úmrtí: 13. 11. 1922 Slavonice

Učil v Hodonicích u Znojma, Drnholci. Byl ředitelem ve Slavonicích. Psal básně, humoresky, povídky, divadelní hry, sbíral pověsti a lidové písně, publikoval naučné články. Publikoval v časopisech Znaimer Wochenblatt, Volkskalender, Schule und Haus, Wiener Tagblatt, Südmährisches Heimatsbuch, Bauerkalender, Podyjí apod.

180. výročí narození

František Augustin URBÁNEK – spisovatel,

překladaatel, nakladatel

Narození: 24. 11. 1842 Víska (Moravské Budějovice)

Úmrtí: 4. 12. 1919 Praha

Pracoval v Kobrově knihkupectví, v roce 1872 zřídil ve Vodičkově ulici nakladatelství a půjčovnu českých knih. Vydával naučnou a pedagogickou literaturu, od roku 1879 literaturu hudební a založil 1. české hudební nakladatelství. 1880-1883 vydával a redigoval Věstník bibliografický. Přispíval do časopisu Sokol, Věmec besední, Zpívejme apod. Překládal z němčiny a ruštiny.

40. výročí úmrtí

Stanislav VODIČKA – básník, spisovatel, vypravěč

Narození: 15. 3. 1910 Rožďalovice (Nymburk)

Úmrtí: 26. 11. 1982 Velké Meziříčí

Knihařem se vyučil u J. Rajmana, pracoval v Praze u V.

Bradáče. Od roku 1934 působil jako knihař v Tasově, jako knihař působil také ve Velkém Meziříčí. Psal verše, které publikoval v lidových novinách, působil v souboru Vysočina v letech 1952-1962 jako lidový vypravěč "stréček Vodička", byl vedoucím souboru.

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V říjnu se přistěhovali noví obyvatelé:

Věra Domkářová ze Šlakhamrů

Blažena Pařilová z Velkého Meziříčí

Štěpánka Kaniová z Křižanova

Miroslav Kosour z Laviček

Odstěhovala se:

Marie Nejedlá

V říjnu odešli z našich řad:

Blažena Pařilová † 20. 10. 2022

Miroslav Kosour † 20. 10. 2022

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

PŮJČOVÁNÍ KNIH

Pokud rádi čtete, kontaktujte recepci nebo svého klíčového pracovníka.

PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Každý všední den..... ranní hlášení
Pondělí..... 1x za 14 dní skup. canisterapie
Úterý..... canisterapie s panem Trojanem
..... cvičení/tvoření
Středa..... činnosti
Čtvrtek..... cvičení/ tvoření
Pátek..... modlitba a mše svatá od 10:00

SCHRÁNKA DŮVĚRY

V domově jsou umístěny celkem 4 schránky důvěry, kam je možné umístit vzkaz, stížnost, připomínku či podnět k poskytování sociálních služeb v domově. S napsáním vzkazu Vám může pomoci personál, rodina nebo dobrovolník.

Schránky důvěry v domově naleznete:

- 1. se nachází v přízemí – u vstupu do terapeutické zahrádky
- 2. je umístěna v 1. patře – u schodiště při vcházení na chodbu 2B
- 3. je ve 2. poschodí – u schodiště na brance s fototapetou plotu
- 4. schránka je přenosná a pravidelně se přenáší po pokojích

PROSTORY K VOLNOČASOVÉMU VYUŽITÍ

- Terapeutická zahrádka za domovem
- Atrium v přízemí
- Venkovní terasy ve 3. poschodí
- Kaple
- Knihovna
- Keramická dílna
- Společenské místnosti v každém podlaží: 1A, 2B, 3B
- Dětský koutek ve vstupu do zahrady

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V ŘÍJNU

Akční říjen jsme začali hned dnem otevřených dveří. V pondělí 3. října k nám přišla děvčata z Výchovného ústavu ve Velkém Meziříčí. Zůstali jsme pěkně v teple a zasoutěžili si při kvízu známých tváří a číselném bingu.

Další čtvrtek pokračovala výuka na Univerzitě třetího věku. Přednáška byla na téma: Vídeň a Evžen Savojský.

Následující úterý jsme se pustili do přesazování a zazimování muškátů, aby nám vydrželi na příští rok.

Nadcházející den ve středu 12. října jsme zašli do místní hospůdky na horkou čokoládu.

Čtvrtek 13. října probíhal na U3V prodej pletených svetrů a halenek. V nabídce byly i zimní kabáty nebo třeba rifle.

Další týden v pondělí 17. října proběhlo tradiční setkání obyvatel s vedením, kde byly představeny nové tváře z vedení domova. Následovala pravidelná schůze ke stravování.

Další čtvrtek proběhla přednáška na U3V pod názvem: Turínské plátno.

Poslední říjnový den jsme sice neslavili Halloween, ale počasí nám doprálo vyjít ven na procházku. Šli jsme ke křížku a zasázeli živé kyticky.

Během října se začala měnit také výzdoba na podzimní. Objevili se nám tu například šiškoví ježečci nebo papíroví draci.

FOTOGALERIE

LISTOPAD

Svatá Alžběta Uherská Durynská

- Dcera krále Ondřeje II.,
- Neteř matky sv. Anežky České a zároveň neteř sv. Hedviky
- Vyrůstala na hradě Wartburgu jako snoubenka Ludvíka IV.
- Provdána v roce 1221
- Od roku 1227 byla vdova
- Vynikala pokorou a konáním skutků milosrdné lásky
- Z lásky ke Kristu žila podle rad evangelia jako františkánská terciářka ve službě nemocným a ubohým
- Zemřela ve 24 letech 1231
- Je patronkou řádu Alžbětinek, německých rytířů, sirotků, vdov, zdravotních sester, pekařů, bezdomovců a pronásledovaných
- Je zobrazována se džbánem, chlebem, korunou, košem, růží, rybami v misce, žebráky a prostými i knížecími oděvy

Narodila se v roce 1207 jako dcera uherského krále Ondřeje II. a jeho manželky Gertrudy, jež byla sestrou Hedviky (sv. s pam. 16. 10.). Místo narození Alžběty je sporné. (U nás) Na Slovensku i v Čechách se traduje, že jím byl hrad Prešpurk (Pressburg), dnešní Bratislava, tehdy významné uherské město. Maďarští historici však za místo Alžbětina narození uvádějí Sarospatak, kde stojí nad řekou Bodrog hrad Rákóczi na východě Maďarska. (Dnem narození by údajně měl být 7. červenec.)

Podle tehdejšího šlechtického zvyku, rodiče domlouvali sňatky svých potomků už v dětském věku a budoucí nevěsty byly pro panovníky vychovávány v jejich rodinách. Durynský lankrabě Heřman proto v r. 1211 požádal o zasnoubení

čtyřleté Alžběty se svým 11letým synem Ludvíkem a rodiče malou Alžbětu vypravili i s věnem na hrad Wartburg.

Zde ji o tři roky později, za vzpoury v Uhrách, zasáhla zpráva o zavraždění její matky a povzbuzena tetou Hedvikou začala se více upínat k tomu, co se líbí Bohu. V tom ji podporoval i Ludvíkův otec Heřman, ač nastávající tchyně Žofie s ním zajedno nebyla.

Alžběta si s dětskou prostotou zamilovala Ježíše, kterého ráda navštěvovala v hradní kapli a byla-li tato zavřena, políbila na znamení lásky její zámek. Velmi brzy začala se skutky odříkání z lásky k Ježíši. Často přerušila oblíbenou hru nebo po prvním tanci prý prohlásila. „*Stačí jeden, ostatních se zřeknu pro Boha.*“ Při hrách, kde se něco dalo vyhrát, pamatovala na chudé. Našla zalíbení v losování nebeského ochránce na určité období z dvanácti apoštolů, které zavedla mezi dívkami, s nimiž si hrála. Jejím oblíbencem se stal apoštol Jan pro lásku a čistotu srdce.

Ludvíkova matka s nelibostí pozorovala, jak Alžběta chce být skromná a zároveň roste ve štědrosti vůči ubožákům, kterým dávala, co mohla. Ludvíkovi se ale její ctnosti líbily. Když roku 1216 zemřel jeho otec, bylo mu 16 let a ač byl dědicem knížecí hodnosti, zůstal pro nezletilost pod poručnictvím své matky. Jeho mladšími sourozenci byli Jindřich Raspe, Konrád a Anežka. Ti by spolu s matkou rádi dosáhli zrušení Ludvíkova zasnoubení a vůči Alžbětě měli stále výhrady. Anežka s matkou jí vyčítaly, že se její chování nehodí k postavení kněžny a pro jejich postoj ztrácela i úctu služebnictva.

Připomíná se incident o svátku Nanebevzetí P. Marie, o němž Alžběta byla nucena vzít si nejlepší šaty. Po příchodu do kostela odložila korunku na klekátko a hluboce se Pánu poklonila. Žofie se proto na ni obořila se slovy: „Chováš se jako selka!“ – Alžběta dala v odpovědi najevo, že stát před obrazem milosrdného a trním korunovaného Krista ve zlatě a zdobená perlami, považuje za posměch jeho trnové koruně – a rozplakala se.

Její život byl prostoupen láskou k Ježíši a vše ostatní bylo pro ni vedlejší. Kdo miluje Ježíše, miluje i ostatní. Celý život konala skutky milosrdenství s heroickou láskou, kterou nedokázaly oslabit ani výčitky, že dělá hanbu dvoru.

V roce 1218 byl Alžbětin snoubenec pasován na rytíře a ujal se vlády. O tři roky později, když Alžběta dosáhla 14 let, slavil s ní svatbu. Začali prožívat šťastné manželství, v němž se jim r. 1223 narodil Heřman a v dalším roce Žofie (Rajmund Ondruš z TJ jmenuje pak ještě Moniku, která je i v počtech u Fr. Ekerta). Po početí Gertrudy, v roce 1227, se Ludvík IV. připojil s vojskem ke křižáckému tažení císaře Bedřicha II., jehož cílem bylo osvobození Božího hrobu, a na výpravě zemřel na nákazu morem.

Alžbětu ihned čekala pomsta za dobrotu. Za Ludvíkova života se příbuzní marně snažili vystupovat proti jejím skutkům milosrdenství, mezi které patřilo vybudování špitálu pod hradem s oddělením pro sirotky, osobní pomoc nemohoucím v jejich domovech a dokonce péče o nemocné s vředy, v nichž viděla Krista, na vlastním hradě. Pomáhala také rodičkám. Za hladomoru r. 1226, než se Ludvík vrátil z Itálie, pro ty nejpotřebnější vyprazdňovala obilnice.

Po smrti manžela a narození Gertrudy byla 20letá vdova od švagra Jindřicha zv. Raspe, vyhnána s dětmi z hradu. Ten nejen upřel jejímu Heřmanovi zákonitá dědická práva, ale po zabavení majetku a vyhnání Alžběty zakázal poddaným poskytnout jim přístřeší. Z té doby je zaznamenána její modlitba:

„O Pane, ještě včera jsem byla kněžnou a měla jsem hrady, nyní jsem opravdovou žebračkou. Zasluhuji si to pro své hříchy, ale nechť se stane podle tvé vůle.“ (G. Pettinati, cit. XI, p. 209 a citováno prof. ThDr. Jaroslavem Němcem)

Při mnoha křivdách ze strany těch, jimž dříve prokazovala dobrodiní, osvědčila svou pokoru. Zprvu vzala Alžběta za vděk chlívem u jedné

hospody. Pak se jí i s dětmi ujala sestra její matky Matylida, která byla abatyší v Kitzingenu nad Mohanem. Po krátké době u ní údajně zanechala jednu dceru a s ostatními dětmi přijala ubytování na biskupském hradě Bottenstein, kam ji povolal strýc Ekbert, který byl bamberským biskupem. Ten uvažoval o jejím provdání, ale ona mu vysvětlila, že je vázána slibem daným Bohu, že se po ovdovění znovu neprovdá.

Durynští rytíři při návratu z křížáckého tažení přepravili r. 1228 z Otranta v Apulii do Bamberku Ludvíkovy ostatky. Také se hned postarali, aby Jindřich Raspe uznal svou chybu a přislíbil nápravu. Při pohřebních slavnostech Alžběta stvrdila své odpuštění políbením nepřítele, utápějíce se v bolu. Do plnoletosti Heřmana měla Alžběta od Jindřicha ročně dostávat pět set hřiven stříbra a doživotní důchody z Marburka, kam se r. 1229 přestěhovala. Nějakou dobu trávila v opuštěném příbytku ve Verdě a po vytvoření skromné přístavby k františkánskému klášteru se nastěhovala do ní. Pak se odhodlala k největší oběti - sedmiletého Heřmana s Žofií, zasnoubenou dědičnému barbantskému knížeti, předala do výchovy na kreuzburský hrad a nejmladší Gertrudu svěřila premonstrátkám v Altenburgu. Začala žít po vzoru sv. Františka a Kláry jako terciářka velmi asketickým životem ve společenství Isentrudy a Jitky. V témže roce z obdrženého stříbra založila v Marburce velký špitál a chudobinec sv. Františka. Mnoho lidí to nebylo schopno pochopit a označovalo ji za pomatenou. Pověst o tom, v jaké žije chudobě, se donesla až ke králi Ondřeji II., který za svou dcerou vyslal posly, aby ji přivezli na jeho dvůr. Ona však otci vzkázala, že žije v dobrovolné chudobě šťastněji než on na trůnu.

Za duchovního vůdce měla přitom Konráda, který s ní jednal velmi tvrdě a měl na ni nepřiměřené požadavky. Mimo jiné její družky vyměnil za dvě nepříjemné ženy.

Je připomínána účinnost Alžbětiny modlitby, kterou některým vyprosila uzdravení, jiným dar kajícího a vytrvalosti. Mezi ty, které změnila, patřil šlechtic Bertold. Byl známý jako prostopášník a po modlitbě s Alžbětou, k níž ho pozvala, vstoupil do františkánského řádu.

Alžběta zemřela vysílena 17. 11. 1231. Mezi svaté byla zapsána 27. 5. 1235 papežem Řehořem IX., pouhých 28 let od narození na tento svět.

Alžbětinky jsou původně řeholní terciárky sv. Františka z Assisi a následovnice vzoru sv. Alžběty Durynské. Jejich konventy jsou: Řád sv. Alžběty, Řád sester sv. Alžběty a Kongregace sester sv. Alžběty.

Uvádí se, že řád sv. Alžběty založila Apolónie Radermecher 13. 8. 1622 v Cáchách v Německu. Do českých zemí přišly první Alžbětinky v roce 1719 z Vídně. V r. 1749 přičiněním hraběnky Walldorfové byl otevřen klášter v Brně. Další Alžbětinky přišly z Těšína do Jablunkova v září 1851.

Kongregaci sester sv. Alžběty založily v polovině 19. stol. Klára Wolff, Matylda a Maria Meckert za pomoci Fr. Wenera. Má po celém světě asi 1.800 sester a 230 řeholních domů.

Alžbětinky žijí podle třetího františkánského řádu se sliby čistoty, chudoby a poslušnosti a s úkolem pečovat o nemocné, staré, opuštěné a potřebné bratry a sestry. Jako motto jejich života slouží slova sv. Alžběty: „Musíme tu být jeden pro druhého, neboť Bůh nám ukázal, že On je tu pro nás.“

PRANOSTIKY

Napadá-li sníh na zelené listí, můžeme si být sebou jisti.

Na den Všech svatých, zbav se šperků zlatých.

Na Dušičky piju z žalu, i kdybych měl nosit šálu.

Přijede-li Martin na bílém koni, bude-ti ještě hůř, než bylo vlani.

V listopadu příliš mnoho sběhu a vody, to známka příští neúrody.

Když dlouho listí nepadá, tuhá zima se přikládá.

Když se v listopadu hvězdy třpytí, mrazy se brzo uchytí.

Zima-li na Kateřinu, vlez si s láškou pod peřinu.

Na svatého Ondřeje, každý se rád zahřeje.

MEZINÁRODNÍ DNY

1. listopad - Mezinárodní den veganství, Svátek všech svatých

2. listopad - Památka zesnulých

5. listopad - Mezinárodní den romského jazyka - *Romština je starobylá řeč, která patří mezi indické jazyky. Jen v Evropě jí mluví miliony lidí. V tento den je připomínána mnoha způsoby, veřejným čtením apod.*

6. listopad - Mezinárodní den prevence ničení životního prostředí v průběhu válek a ozbrojených konfliktů - *Mezinárodní den s nezvykle dlouhým názvem vyhlásila OSN z důvodu vývoje stále ničivějších válečných strategií a zbraní. Jejich použití v boji může mít dalekosáhlé důsledky nejen na životy lidí, ale i na životní prostředí. Válkami netrpí jen lidé, ale i příroda.*

10. listopad - Světový den vědy pro mír a rozvoj - *Vyhlášený v roce 2001 organizací UNESCO kvůli zvýšení informovanosti kolem problematiky získávání prostředků pro vědecké účely.*

11. listopad - Mezinárodní den válečných veteránů - *Symbolem tohoto dne je květ vlčího máku, jenž vetknutý do klopy vyjadřuje úctu a vzpomínku na bývalé vojáky a bojovníky. Vlčí mák je symbolem válečných veteránů už od konce první světové války. Jeho červené květy v té době pokrývaly hroby padlých na západní frontě. Den veteránů se slaví v tento den jako připomínka data 11. 11. 1918, kdy byla podpisem příměří ukončena 1. světová válka.*

2. čtvrtek v listopadu - Světový den jakosti (kvality) - *Světový den kvality byl poprvé představen Organizací spojených národů v roce 1990. Jeho smyslem je zvýšit povědomí o významu a přínosu kvality pro růst a prosperitu organizací i jednotlivců.*

13. listopad - Mezinárodní den nevidomých

14. listopad - Světový den diabetu - *Připomíná se od roku 1991 na základě podnětu Světové zdravotnické organizace (WHO) a Mezinárodní diabetické federace. Právě tento den v roce 1891 se v Kanadě narodil lékař fyziolog a držitel Nobelovy ceny za fyziologii a medicínu Frederick Grant Banting. Se svým kolegou izolovali hormon inzulin a použili jej na léčbu cukrovky u tehdy 14letého chlapce. Ten se stal prvním člověkem na světě, který byl léčen na diabetes inzulinem.*

15. listopad - Den vězněných spisovatelů - Připomínka spisovatelů, kteří za svobodu slova bojovali navzdory nebezpečí, že budou uvězněni. Připomeňme si spisovatele, kteří bojovali i za nás a naši svobodu slova a svobodné vyjadřování názorů, které se sice nemusí líbit vládnoucímu režimu, ale máme na ně právo.

16. listopad - Mezinárodní den tolerance - Respekt si zaslouží všichni lidé bez ohledu na jejich národnost, pohlaví, majetkové poměry a další odlišnosti.

17. listopad - Den boje za svobodu a demokracii, Mezinárodní den studentstva, Mezinárodní den předčasně narozených dětí

19. listopad - Světový den prevence týrání a zneužívání dětí, Světový den toalet

3. čtvrtek v listopadu - Mezinárodní nekuřácký den, Den filosofie

20. listopad - Den industrializace Afriky, Světový den dětí, Světový den chronické obstrukční plicní nemoci

21. listopad - Světový den televize, Světový den pozdravů, Mezinárodní den filozofie, Světový den rybářství

25. listopad - Mezinárodní den za odstranění násilí páchaného na ženách, Mezinárodní den bez nákupů

PŘÍBĚHY PRO POTĚCHU DUŠE

Deštivý den

Už třetí den lilo jako z konve. Příroda si oddychla, protože po dlouhém horkém létě byl déšť jako pohlazení. Magda ale vůbec ráda nebyla. Vystřídala už všechny hračky, co doma měla. Každou deskovou hru hrála nejméně dvakrát, s tatínkem

přečetli celou pohádkovou knížku a mamince vytahala polovinu nádobí z kuchyně, když si hrála na restauraci. A už jí začínaly docházet nápady, čím by se ještě mohla zabavit.

Přisunula k oknu staré rozvrzané křeslo, určené právě pro čtení pohádek. Sebrala ze země růžový polštářek, který jí přesouváním křesla spadl, a vylezla nahoru. Shrnula žaluzii a přitiskla nosík na okno. Maminka měla pravdu, přšelo opravdu hodně a jít ven by znamenalo, že budou promočené na kost.

„A opravdu to tolik vadí, mami?“ otočila se na maminku, která zrovna v kuchyni připravovala těsto na bábovku. „Copak, zlatíčko?“ zvedla maminka hlavu a utřela si ruce do utěrky.

Magdička svažila čelo: „To, že zmokneme. Mohly bychom si vzít gumáky a pláštěnky, to přece nebudeme mokré. A já bych tak ráda vyzkoušela tu novou červenou pláštěnku od babičky.“

Maminka se podívala z okna a zamyslela se. Vůbec se jí do toho deštivého počasí nechtělo. Ale věděla, že dcerce by udělala velkou radost.

„A co bys venku chtěla dělat? Na hřiště jít nemůžeme, všechny houpačky i pískoviště jsou mokré. Ani koloběžku si v tom lijáku nemůžeš vzít,“ vyjmenovávala maminka různé možnosti.

Holčička chvíli přemýšlela: „Už to mám! Tak prostě budeme skákat do louží. Obě dvě! Bude to zábava, uvidíš.“

Maminka se zhrozila. Ona a skákat do louží? Vždyť bude celá mokrá a taky co by tomu řekli sousedi, když by ji viděli? Navíc ani nemá pláštěnku.

„Můžeš si půjčit tatínkovu pláštěnku. Aspoň ti bude pořádně dlouhá. A gumáky přece máš,“ slyšela hlas své dcery z předsíně. Jako by jí četla myšlenky.

Náhle Magda strčila hlavu zpátky do kuchyně. „Půjdem, mami? Prosím! Aspoň na chvíli,“ přemlouvala holčička.

„Tak dobře,“ svolila maminka, „já dodělám bábovku a ty si můžeš zatím připravit oblečení do deště.“

„Paráda!“ vykřikla Magda a roztančila se po kuchyni. Pak už utíkala najít pláštěnky, gumáky a další věci na ven.

Maminka se usmála. Možná to nakonec nebude taková otrava, skákat do louží. Zrovna z okna kuchyně zahlédla Magdičky kamaráda Vašíka, jak se svým bratříčkem lítá v loužích, skáče a směje se. A dokonce teď do louže skočila i jejich maminka a smála se s nimi. Třeba by se pak mohli všichni sejít u nich doma a zahřát se u čaje a bábovky.

„Připraveno!“ vřítla se Magdička do kuchyně a poskakovala kolem, až jí pár pramínků vlásků vyklouzlo z pečlivě udělaného culíku.

„Ty sis udělala i culík?“ podivila se maminka, která dobře věděla, jak si Magda nerada češe a upravuje vlásy. „Jo, aby mi venku nezmokly. Chci si je schovat pod kapuci, víš?“ dodala, jako by to byla ta nejpřirozenější věc na světě.

Maminka vyndala z trouby voňavou bábovku a vyklopila ji na připravený talíř. Pak se došla obléci a společně vyrazily před dům. Obloha se mezitím trochu projasnila, ale liják neustal. Dešťové kapky se zdály ještě větší než za oknem.

„Mami, podívej,“ vykřikla Magda a prstíkem ukazovala směrem k hloučku dětí. Mezitím už k Vašíkovi přibyly další.

„Půjdem k nim?“ zeptala se nedočkavě.

Maminka přikývla, nasadila si kapuci a vydala se do deště. Magdička utíkala napřed a připojila se k ostatním. Studené kapky deště ani trochu nevnímala.

Postupně přicházely další a další děti z ulice. Běhaly, skákaly, smály se a tančily v dešti. A rodiče? Ti se dětskou bezprostředností nechali strhnout a přidali se k nim.

Kterak pan Leo s prakem nedobře pochodil

Tenkrát, to Loškova rodina bydlela už v Bednářské ulici v Černých Polích. Byt byl ve 4. patře měl zasklenou verandu a v kuchyni se muselo svítit celý den. Loškovi rodiče dostali nabídku, přestěhovat se o poschodí níž. Byl tam velký byt a v něm by měla rodina k dispozici WC jen pro sebe. Nemusela se dělat s jinými partajemi. Ovšem každá legrace něco stojí. Činže byla díky tomuho přepychu o 20 Kč vyšší.

Byly prázdniny asi čtvrtek, maminka vařila rajskou, pochlapila se a přidala k ní párek v těstíčku. Jako moučník dojedli buchtu od pondělí. Maminka se chystala k tetě Anně, kde měla zkoušku šatů, co teta dostala od paní Cimbálníkové. Měly se přešít na její postavu. Nakázala Loškovi, aby pěkně všechno snědl, že přijde až večer. Tatínek měl v práci velkou štreku, čekali pořád na lokomotivu Lizu z Krnova, přijít má druhý den. Lošek se najedl, jenže mu po obědě bylo nějáko těžko, tak si šel si lehnout na kanape, které stálo mezi skříněmi. Nad ním viseli pendlovky, jež fungovaly, jen pokud se do nich drclo. Jak si trochu odpočinul, udělalo se mu lépe a přemýšlel, co bude dělat. Byl dnes králem, sám doma!

Zamknul byt, klíč pověsil na krk. Vzal klíč od WC, který měl k sobě připevněný takový kus špalku, aby jej nikdo neodnesl - tatínkův výmysl. Šel na záchod, byl pěkný moderní s okýnkem. Pod okno tatínek namontoval poličku, kde mohla maminka vystavět všechny prášky, mýdla a pastu na podlahu. V koutě stál vojenský kufr, ve kterém měl vercajk na opravy. Na druhé straně byla přimontovaná lišta, kde visel rybářský ruksak, plášť a pod lištou stály četnické boty s kamašemi. V tom Lošek slyší: „Haló jste doma, měla jsem půjčený tvaroh,“ křičela na Loška sousedka nesoucí tvaroh nazpět.

„Nikdo doma není jen já“, odpověděl Lošek. Vedle bydleli Klímovi. Pán byl hrozný rapl a pracoval jako výpravčí v Židenicích, později skončil v Černovicích, měli malého Miloška a babičku Křížovou. Paní Křížová otevřela dveře s otázkou, co se děje. Babička Křížová se úkosem podívala na tvaroh a povídá: „Je to ten původní? Nebo jste koupila nový? Je nějaký zelený! Už je mrví!“ „Jo, my jsme ho

nepotřebovali, mladí dovezli tvarůžky.“ Sousedka ho chtěla předat babičce Křížové, protože Lošek pořád vykonával velký případ, jak to říkával tatínek. Lošek si prohlížel věci na záchodě, až spatřil rybářský ruksak. Jen vteřinu zabralo zaváhání se dovnitř podívat. Později si uvědomil, jak velkou chybu udělal. Zapomněl, jak a kde přesně visel. Sundal a počal objevovat ukryté poklady. Narazil na krabici, kterou měli s sebou s tátou na společném rybaření. Chvilku bojoval se zámkem. Uvnitř byla prázdná sklenice, načatá stará náplast, pinzeta, nůžky, zakrvácená krabička od vaty a Loškovi se postavily vlasy nad tím, co uviděl. Brouk jako stonožka.

„Pro pána krále, to tam jistě vlezla, jak jsme byli před týdnem rybařit v Babicích. Co teď? Nemůžu to tu nechat,“ pomyslel Lošek, zvláště když o něco níže objevil mladé brouka. Posbíral je a hodil do záchodu. Lošek opatrně zatahal za splachovadlo. Vyrušilo ho však další bouchání na dveře. „Haló? Jste doma? Je tatínek doma? Dole teče voda a tvůj táta to minule spravil.“ Lošek volal, že je sám, táta už jim to spravovat nebude, respektive, že se na to může „Nic jste mu minule nedali, ať vám to opraví hušmajstr!“

Zdrcená sousedka volala, že je hušmajstr zrovna pryč. Odjel odevzdat vybranou činži od partají na poštu, protože správce byl mlynářem v Rousínově. Jenže Hušmajstr známá firma navštíví cestou na poštu hned několik hospod a vykutálí se až pozdě večer. Ten to neopraví. „Tatínek říkal, že na Vranovské ulici je pan Štursa, který to opravuje.“ „No jóó,“ spráskla ruce sousedka. „Ten počítá 7 Kč za cestu a 3 Kč za materiál. Mlynář by mě zabil.“ Lošek krčil rameny, každá rada byla drahá. Sousedka vymyslela, že zavřou hlavní přívod. Lošek byl z nápadu nadšený, večer se nebude muset mýt. Domovnice šla ohlásit, že voda se do odvolání zastavuje. Teprve začalo pozdvižení. Ze všech partají litaly ženské se džbány a kýbly, kvůli zásobě vody. Loškovi to bylo jedno, vždyť mu také bylo jen 12 let. Zajímaly ho poklady v ruksaku. Prohlížel dál. V kapsičce v kožené přihrádce něco našel. „Aha, tak to je ten prak!“ zvolal. Jenže ten mu tatínek zakazoval používat. Vrtal dál. „Nůž? A to je zajímavé!“ Nůž byl delší než pět

prstů a ještě našel oboustannou dýku. Lošek věděl, že zakázaný nebyl jen nůž, ale i vzduchovky a florvetky. I hrot šípu mohl mít jen kuličku. Slavnostně vytáhnul prak. To byla panečku nádhera. Jaká pěkná větvička, jaké pěkné nůžky má, no a ty gumy! Loškova mysl pracovala na 120 %, chtěl jít ven a hned prak vyzkoušet. Na tatínkovo varování vůbec nevzpomněl. Dobrodružství přemohlo poslušnost.

Otevřeným okýnkem bylo slyšet zvonění z Husovic. Jeden, dva, tři... Tři hodiny = ideální čas na vyzkoušení praku. Do půl čtvrté se to ale nestihne, to měl přijít Divíšek se svou bugatkou a to si kluci z celé ulice nemohli nechat ujít. Divíšek byl majitelem autoškoly a s profesorem Absolonem bádali v Macoše. Byl to všestranný člověk. Zajímal se o motocykly, auta, letadla, dokonce se potápěl. Jeho žena se jmenovala Elmarita. Elmarita založila spolek pro ženské cvičení. U domu, kde byla její tělocvična, rostl ztepilý topol a Lošek s kamarády vždy, když ženské cvičily, šplhali do koruny stromů, aby se podívali. Ženy měly sportovní oblečení, které tělo moc nezakrývalo, kluci z toho byli celý pryč. Jedna z dcer manželů Divišových byla Nina, později známá herečka provdaná za Jana Kačera. Lošek se přichystal, vzal prak, svou dvoubarevnou baretku a kabátek, který byl vzácný, jak říkala maminka. Byl od hajného po jeho bohatém synovci, z látky covencot, něco na způsob pepita. Zamknul, klíč dal na krk a šel také vítat pana Divíška, který jel červenou bugatkou pozpátku od Cejlu přes celou Vranovskou ulici. Bugatka řvala a Divíš lehce na jeden rejď zacouval do otevřené garáže, kterou hlídala nahluchlá Bětka - služebná Divíškových. Vystoupil z auta, ptal se Běty, co je k obědu. Rychle vyhrkla: „Jak pán ráčil poručit, ptáček na kmíně.“

Podívaná skončila a Lošek začal klukům vyprávět, co má. Kluci vyvalili oči. „Mám šprndu!“ Ozývaly se obdivné výkřiky, jak je nádherná. A ta parožinka, kolik to muselo dát práce ji vyřezat. Lošek vyprávěl celou historii praku. „Z té šprndy se už nestřílí, tatínek ji zdědil po zesnulé Drahozelovéové ze Zábrdovic.“ Zkoušeli natahovat, ale moc to nešlo. Někdo podal žluté kuličky, šišaté, se kterými už nešlo hrát. Jeden z kluků měl papírové vlaštovky. Vyhodil je do vzduchu a Lošek se jednu

z nich pokoušel zasáhnout šišatou kuličkou. Jeden z party deseti kluků připomněl, že se měli jít podívat na Nivy, kde vykáceli vrby, ze kterých si vyráběli všichni hoši píšťalky. Přišli na Nivy a vrby byly na mou duši všechny pryč. Zůstaly jen obrovské díry zalité betonem. Kluci šli zase domů.

Domovnice věčně na číhané přemýšlela, co má banda zase za lubem. U Žaloudků hošani nasávali vůni čerstvého uzeného a dumali, kolik je hodin, všichni byli bez hodinek. Poradili si. Policista Kohout stojí zrovna u obecní školy, kde končí, v šest jede do Husovic na okrsek. U školy pravidelně zapisoval do zápisníku, co se ve službě přihodilo.

Někteří kluci šli už domů. Zbytek vymýšlel, co Kohoutovi provedou za lumpárnu. Policajt stál a koukal na silnici, kde byly čerstvé kobylince. Nikdo se k ničemu neměl, jen hejno vrabců se o koblížky zajímalo. V Loškově hlavě uzrál ďábelský plán. Střelí do vrabců. Natáhl a bác. Kohout se otočil, jakoby to viděl, kdo střílel, a kluci zahájili maskovací manévr. Lošek otočil dvoubarevnou baretku na žlutou, vyměnili si kabátky a ještě je otočili naruby. Lošek chtěl rychle schovat prak do náprsní kapsy, ale zapomněl, že je naruby a kapsa vzadu. Policajt ho viděl, rozběhl se a křičel: „Schweinejugel - já tě stejně jednou dostanu!“ Lošek byl ze všech kluků nejvyšší, podklouzly mu nohy, a Kohout ho stihnul přetáhnout pendrekem přes krk. Utíkal směrem nahoru, k měšťanské škole, kam po prázdninách nastupoval. Zastavil se nahoře u laviček, posadil a vydýchal. Rekapituloval si, co se to semlelo. Svědomí ho začalo hryzat. Přidal se strach, protože jestli ho Kohout dá do hlášení, je s Loškem konec. Lošek se bál, stále měl v živé paměti, jak se tatínek zlobil. Slyšel v duchu ty slova - bez mého souhlasu na nic nesmíš sahat! Loškovo svědomí začalo pracovat.

Vrátil se domů, s krkem nemohl ani pohnout. Maminka hned poznala, že je něco jinak. Aby Lošek nemusel s pravdou ven, vymluvil se na přeležený krk, když ležel na kanapi pod pendlovkami. Babička, která už byla také doma, začala malovat čerta na zeď: „Jen aby to nebyl gicht, tuhle ho někdo dostal a za dva dny umřel.“ Ženy si začaly ihned vysvětlovat, co je ten gicht za nemoc. Prý horečky, po který je člověk

hned štajf a nemůže se pohnout. Maminka rychle zjišťovala informace, čím se léčí. Dá se přiložit křenová placka, mazat psím sádlem, ale nejlepší je Priznitzův obklad.

Tatínek přišel na druhý den v poledne domů a vypravoval, jak už konečně má přijet Líza z Krnova. Měli ji zrovna na točně, ale jak to šlajtrovali, stalo se něco s kulisou. Takže budou opravovat tu kulisu. „Že já jsem kdy k tý dráze chodil,“ lamentoval tatínek. Pan si všimnul synka, přivřel oko a zeptal se, co to má s krkem. Lošek to hodil na menší rvačku s kamarády. Tatínkovi se to nezdálo, poznamenal, že zranění vypadá, jakoby ho někdo přetáhl klackem. Víc se prozatím nestaral a sdělil mamince, že má teď velké volno a půjde ke Kvartům spravovat plot.

Páteční dopoledne zametal Lošek po popelářích, maminka vařila oběd a tatínek přišel z fušky k obědu. Chlapce z práce vyrušil pošťák, právě rozvážející na modré kárce tažené koněm dopisy a balíčky. Volal na chlapce, jestli tu bydlí pán, co mu veze ouřední dopis. Pošt mistr Loška poprosil, aby pana Antonína zavolal, protože dopis byl určen přímo jemu do rukou. Tatínek slyšel hlasy a vyšel ven, aby zjistil, co se to tam děje. Poštovský panáček prosil nějaký dokument či průkazku, dopis byl totiž od policie a musel ho předat do vlastních rukou. Vše vyřídili, táta otevřel dopis. Zvědavý listonoš nakukoval přes rameno. To tátu dopálilo a povídá: „Hele poštovskej, jede ti kůň, zastav si ho!“ V dopise stálo: Zastavte se v sobotu ve hodin na policejní okrsek v Husovicích. SE SYNEM.! Lejstr bylo psané na stroji. Lošek věděl, že je zle. Kohout ho dal ho hlášení.

Na okrsku seděl důležitý úředník, zapsal příchod, čas a vyzval oba, aby se zatím posadili, že pan komisař je vyzve, až bude volný. Za chvíli přišel jiný četník a se slovy: „Pojďte, vy hříšníci!“ Komisař uviděl vysokého pána a za ním krčícího se chlapce a zvolal: „Tony, jak dlouho jsme se neviděli? Aspoň 30 let?“ Tatínek hned věděl, o koho jde. „Jednatřicet, jednatřicet let pane komisaři.“ „Tys byl známý, že chytáš na lep ptáky a prodáváš je, a mladej už je rovnou střílí, no nechtěl bych se dočkat další generace, co bude střílet do lidí. Zaplať

Pán Bůh, že jdu do penze,” řekl komisař. Tatínek se začal vyptávat, co se tedy stalo. „Tvůj syn střílí prakem, kde ho vzal?” optal se komisař. Táta spráskl ruce a začal vysvětlovat, že prak zdědil po staré Drahozelové, když spolu byli na rybách, proto mu ho ukázal. Kluk se pak musel dostat do rybářského ruksaku a prak si vzít. Komisař pokýval hlavou a komentoval: „No střílel po vrabcích, a ty jako starej voják a bývalý četník víš, že se to nesmí, kde vůbec máte tu šprndu?” Mrknul na Loška. Ten jen zamumlal, že je zpět v ruksaku. Komisař povolil přísný výraz ve tváři a povídá: „Zbraň musí být prokazatelně zničená! Tobě jako bývalému četníkovi věřím, že se o to postaráš.” U vedlejšího stolu seděl zapisovatel, rovně jako pravítko a tvářil se důležitě: „Dejte prosím do zápisu, že otec chlapce zaplatí 10 korun pořádkové pokuty.” To už na tatínka bylo moc: „Cože, 10 korun, za to by bylo 100 Zorek,” zvolal. „Bud’ rád, ušetřím ti tím čtvrt roku života, když je nevykouříš!” Nepříliš ochotný tatínek vytáhl z kapsy desetikorunu, přitom Loškovi ubalil záhlavec, až se zakymácel a málem spadnul pod katr. Komisař se pousmál a říká: „Toníku, teď ho nebij, tos ho měl vyplácet dřívě.” Když vyšli, tatínek se trochu zklidnil. „Za 14 dní máš narozeniny a já tě chtěl vzít na Masarykův okruh, prodávali vstupenky se slevou. Místo 5 korun za 4. Ale nikam!! Budeš doma počítat. Stejně umíš prd, ani násobilku neznáš.” Loškovi bylo hrozně.

Maminka mezitím běhala po kuchyni a nahřívala pokličky, kdyby ji chytl žlučník. Hned se ptala, jak to dopadlo. „Bledě,” zamručel tatínek, stálo to 10 korun.

Takhle skončila Loškova „první krádež“, která se nevyplatila, páč ještě doma dostal pár facek, a tak se zapřisáhl, že na prak už nesáhne. Také se mu dostalo výtky, že to není žádný Kohout, ale pan komisař Hubert Inermann, který 35 let hlídal naší ulici, aby v ní byl pořádek a dobře se žilo. Sám má angínu Pectoris a jeho že, na je na vozíku. Lošek ještě musel jít pěkně odprosit a být více uctivější...

A o dalších lumpárnách zase příště, máme se na co těšit.

ZE SVĚTA ZAJÍMAVOSTÍ

Top 15 písní Karla Gotta podle doby vzniku

1. Října letošního roku to byly již tři roky, co nás Karel Gott opustil. A jak jinak si ho připomenout, než v písních, kterým dodal sílu právě jeho hlas. Následující článek poukáže na ty písně, které v době vydání šokovaly genialitou jejich autorů.

1) Měsíční řeka

1964, Henry Mancini – Karel Jelínek

Nadčasově nádherná píseň poprvé zazněla z úst Audrey Hepburn ve filmu *Snídaně u Tiffanyho*. Karel Gott ji nazpíval s Tanečním orchestrem Josefa Votruby a stala se jedním z milníků jeho kariéry. Poprvé na vlastní oči viděl, jak svým zpěvem dokáže zasáhnout srdce posluchačů. V knize *Říkám to písní* popisuje situaci, kdy se jednoho volného odpoledne procházel podél břehu Vltavy. Někdo měl puštěné rádio a hlasatel oznámil, že další píseň bude *Měsíční řeka* a interpret Karel Gott. Mistr zrudnul. Obával se, že ho poznají a budou se mu smát. Místo toho se stalo úplně něco jiného. „*Scéna, kterou*

jsem viděl, mi vehnala slzy do očí. Roztroušení posluchači se začali shromažďovat kolem rádia a mlčky poslouchali. Zračil se jim úsměv ve tváři,“ vzpomínal později na ten magický okamžik.

2) Maria

1964, Leonard Bernstein – Jiří Alpt

Klip k této písni představuje úžasnou podívanou. Mladičký Karel Gott tehdy v televizním pořadu *Vysílá studio A* napřed jen zasněně vydechne jméno „*Maria...*“ A pak spouští úžasný výkon, který nijak nezeslábl ani po více než padesáti letech. Čiší z něj nejen touha po oné Marii, jíž je song adresován, ale i po zpívání a po životě. Gott, tehdy ještě nevybroušený diamant, do něj dává vše, co má. Možná to v dalších letech dokázal zazpívat lépe, ale jistě ne procítěněji a upřímněji. Je to ten druh písně, při které člověk úžasem zmlkne. Původně zazněla v americkém muzikálu *West Side Story* a jejím podáním Mistr uhranul i publikum během svého působení v Las Vegas na konci 60. let.

3) Oči sněhem zaváté

1964, Jiří Šlitř – Jiří Suchý

Podceňovaná píseň, podceňovaný nováček, a přesto z této kombinace vzešel náš největší pěvecký objev všech dob! Celé se to seběhlo tak, že Jiřího Suchého, vůdčí osobnost divadla Semafor, kamarád upozornil na jistého mladíka, zpívajícího v kavárně Vltava. Prý je to docela talent. Suchý i se Šlitřem vyrazili. Suchý po čase v jednom z rozhovorů situaci popsal takto: *„Najednou jsme slyšeli hlas, který v populární muzice nebyl vůbec běžný. Ne jen hlas i osobnost. Gott tehdy dělal jazz a to nám bylo blízké. Tak jsme mu nabídli angažmá a on je přijal.“* Píseň poprvé zazněla ve hře *Zuzana není pro nikoho doma*. Hitem se stala postupně, až nakonec bylo zcela běžné, že ji Gott při vystoupení musel dvakrát opakovat po sově. Na singlu se jí prodalo doma i v zahraničí přes 3 miliony kusů. Karel se díky ní mohl radovat i ze svého prvního zlatého slavíka.

4) Trezor

1965, Ladislav Štáidl, Karel Gott – Rostislav Černý

Song hravý a ztřeštěný, stejně jako Gottův tanec v klipu k písni. Díky své energičnosti, bláznivému textu a také skutečnosti, že zazněla ve filmu *Pelíšky*, patří dnes k Mistrovým nejuznávanějším a

nejkultovnějším písním. Přitom jí původně nikdo nevěřil a nikde ji nechtěli. Prý neměla šanci na úspěch. Gott nesouhlasil, a tak si s Ladislavem Štáidlem, autorem hudby, na vlastní pěst najali nahrávací studio a společně s muzikanty z kapely Olympic píseň

nahráli. Zbytek, jak se říká, je historie. Rokenrol západního střihu posluchače nadchnul, Gott s ním v poloze ta trochu domácího Elvise Presleyho opakovaně vyhrával hitparády. I díky *Trezoru* se bývalý učeň ČKD postupně stal nejprodávanějším zpěvákem u nás.

5) C'est la vie (Selaví)

1966, Jaromír Klempíř – Jiří Šlaidl

Píseň, kterou sám zpěvák považoval za ozdobu svého repertoáru. Skladatel Jaromír Klempíř v té době sypal z rukou jeden hit za druhým, ale právě *C'est la vie* se stal úplně tím největším. A má na to i oficiální razítko – za nejlepší píseň roku 1966 je vyhlásili posluchači v anketě Zlatý slavík, stejně tak mezi zpěváky pochopitelně zvítězil její interpret. Začíná pozvolněji, prodchnutá nostalgií, ale postupně nabývá na energičnosti, na vzdoru, ze stesku po ubíhajícím čase se stává oslava života, předcházející skoro až v divoký čardáš. Protože „c'est la vie“ tedy „to je život“, a ten stojí za to žít naplno do posledních chvil. Gott písní dostává do varu dvacetitisícové obecnstvo v Moskvě, stejně jako francouzské Cannes.

6) Bum, bum, bum

1966, Karel Gott, Ladislav Štáidl – Jiří Štáidl

Song, který vešel mezi fanoušky ve známost spíše jako *Dám dělovou ránu*. Rozverný hit vznikl v časech velkého nadšení, kdy byl Karel Gott umělecky zcela volný během působení v divadlo Apollo. Pro Radiožurnál vyprávěl: „*Napadala mě tehdy spousta melodií, ale protože jsem neuměl písničku dotáhnout až do konce, vždycky jsem potřeboval spoluautora.*“ Tím se stal jeho věrný kamarád a hudební parťák Ladislav Štáidl, další člen silné trojice, jež společně zakládala i zmíněné divadlo Apollo.

7) Lady Carneval

1968, Karel Svoboda – Jiří Štáidl

„*Bez ní by žádný můj koncert nebyl kompletní,*“ říkával o *Lady Carneval* sám Mistr. Považoval ji za jednu ze svých osudových písní, protože se díky ní seznámil se skladatelem Karlem Svobodou, který pro něj později stvořil desítky dalších úspěšných melodií. Vznikla na základě naprosté improvizace, kdy se Svoboda spolu s textařem Štáidlem snažili vymyslet pro Gotta během jediné noci skladbu na festivalu v Brazílii. Vzešla z toho melodie, která doslova září skvělou náladou a radostí ze života. Díky textu a videoklipu zároveň Gott upevnil svoji roli milovníka. Sebevědomí pohled, ruce frajersky založené, zatímco za ním se střídají nádherné ženy. O něco později zase Slavík typicky pohupuje pánví, jako to dělá Elvis Presley, a nechává se unášet nespoutanou hudbou. Z brazilského festivalu si díky *Lady Carneval* odnesl zlatou medaili, ve světě vznikne později přes 30 jejich různojazyčných coververzí.

8) Korunou si hodím

1970, J. C. Fogerty – Jiří Štáidl

Americkou country-rockovou skupinu Creedance Clearwater Revival a skladbu Fortunate Son zná celý svět. Na stejné desce vydané 1969 Willy and the Poor Boys byla i píseň Down on the Corner, a právě tu si Gott vybral pro své „elpíčko“ Hity '71. V dalším povedeném textu od Jiřího Štáidla se od sebe naoko snaží odhánět všechny ženy, s tím, že prý nosí smůlu. A jelikož je známou věcí, že dámy nejvíc touží právě po těch, kdo je odmítají, tak má nakonec „smůlu“ Mistr sám, což potvrzuje také video k písni. Za bouřlivého aplausu přichází Gott spolu s věrnými parťáky Ladislavem Štáidlem, Felixem Slováčkem a dalšími na scénu v restaurantu Myslivna a rozjíždí se párty, jakou by v normalizačním Československu čekal jen málokdo. Všichni hosté naskáčí na parket, dívky se vlní v krátkých sukních a muži houpou boky, div že si nevyhodí kyčle.

9) Když jsem já byl tenkrát kluk

1971, Charles Aznavour – Zdeněk Borovec

V originále je tato píseň nazvaná *Hier Encore*, v podání francouzskou legendou šansonu Charlesem Aznavourem. V Gottově podání je zasněnější, tesknější, klesá k hlubšímu smutku, ale v refrénu tryská větší radostí. Stává se trvalkou jeho repertoáru a po zásluze patří k nejchválenějším písním. „Gott měl v té době daleko do šansoniéra, posluchačům servíruje naleštěný styl, blízký americkým hvězdám středního proudu. Zdeněk Borovec napsal k slabomyslné písni text, v němž je dobře vyvážená míra sentimentu, smutku i skryté sladké rozkoše ze života. To není jen o Gottovi, ale o spoustě z nás,“ psal hudební kritik Josef Vlček, když sestavoval desítku písní, které z jeho pohledu byly pro českou hudbu nejzásadnějších. *Když jsem já byl tenkrát kluk* zařadil na první místo.

10) Je, jaká je

1975, Enrico Ricardi – Zdeněk Borovec

Původně tradiční italská kantiléna klasického stříhu od italského dua Enrico Ricardi a Luigi Albertini. Pamětníci budou vědět, že píseň, v originále zvanou *Sereno é*, v Evropě nejprve zpíval italský idol, také u nás později oblíbený Drupi. Zaujala ale i Karla Gotta, svým stylem jako by jej přímo provokovala, ať ji nazpívá. Nahrál ji s orchestrem Ladislava Štaidla a nový slogan *Je, jaká je* k ní vymyslel Zdeněk Borovec. Trefně to popisuje redaktor Martin Schuster pro Český rozhlas: „*Kdo jiný po ní měl sáhnout? Ta melodie jako kdyby čekala na něj. Krásně vystavěná, s dostatkem prostoru pro čistoučký tenor, ale přitom vůbec ne vlezlá. Prostě radost si ji zazpívat.*“ Karel Gott tak opět osvědčil dobrou intuici a čich na hit, přičemž se nezalekl ani Drupihovo úspěchu jen pár měsíců před ním.

11) Jdi za štěstím

1977, Karel Svoboda – Zdeněk Borovec

Píseň, s níž Karel Gott bodoval na festivalu v japonském Tokiu. Vznikla speciálně pro tuto příležitost, až později se stala i součástí pohádky *Jak se budí princezny*, což bylo úspěšné spojení, které si rádi připomínáme každé Vánoce. Japonce tehdy Gott ohromil i svojí jazykovou vybaveností. Zazpíval v angličtině, publiku zkusil říct i něco Japonsky. Jde také o song, ke kterému má zvláště vřelý vztah. „*Každá ze zpěváků, který zpívá přes šedesát let, může mluvit o některé písni ze svého repertoáru jako o té, která symbolizuje jeho cestu a poslání. Pro mě osobně je to právě píseň Jdi za štěstím,*“ svěřil se Radiožurnálu při natáčení nové verze se Symfonickým orchestrem českého rozhlasu v roce 2019 v rámci oslavy jako 80. narozenin. „Chtěl jsem se proto k ní po letech vrátit a dát do ní něco nového, co jsem právě za svou éru zpěváka populární hudby zažil. Doufám, že posluchači vyčtou z projevu polohu pokory a vynikajících zážitků na mé cestě ke štěstí.“

12) Stokrát chválím čas

1978, Dan Hill – Zdeněk Borovec

V originále Sometimes We Touch, v Gottově podání další ikonická píseň, doprovázená nádherným textem Zdeňka Borovce. „*Po lávce tvého nártu... Na stéble tvého zápěstí... Jen v hořko-mléčné dráze tvých vlasů... Souhvězdí tvých pih...*“ To všechno jsou nesmírně poetické obraty, které Mistr zpívá s tou správnou dávkou touhy a romantiky. Song se stal vlajkovou lodí Slavíkovy éry v 70. letech, dodnes pod tímto názvem vycházejí různé komplety DVD z té doby či sbírky singlů. Gottovou oblíbenou písní zůstala i po letech, a tak není divu, že právě ji si vybrala TV Prima ve spolupráci s Michalem Davidem jako dárek k Mistrovým 80. narozeninám. Tehdy ji pro něj totiž společně nahráli jeho přátelé a hvězdy naší hudební scény, jako jsou Hana Zagorová, Štefan Margita, Josef Vojtek, Bohouš Josef, Petr Kolář, Markéta Konvičková, Dasha a další. Gott byl dojat kamarádkou věrností kolegů a skvělým zpěvem.

13) Být stále mlád

2001, Alphaville – Eduard Krečmar

Forever Young patří k nejznámějším světovým písním. Krásná balada o věčném mládí zaujala i Gotta. Jenže věděl, že Alphaville do té doby nikomu nedali svolení k předělávce. Střežili si ji jen pro svůj repertoár. Mistra však čekalo příjemné překvapení. „*Miluju Karla Gotta a jsem jeho obrovský fanoušek. Když se mi zmínil, že by píseň rád nazpíval v češtině, řekl jsem mu, ať si s ní dělá, co chce. Věděl jsem, že by neudělal nic, co by jí uškodilo,*“ řekl zpěvák Alphaville Marian Gold. S velkým úspěchem ji pak Karel Gott zpíval sólově i v duetu s německým rapperem Bushidem či naší moderátorskou hvězdou Leošem Marešem.

14) Ta pravá

2018, Marek Ztracený

Dojemná píseň, kterou Karlu Gottovi věnoval o dvě generace mladší zpěvák Marek Ztracený. Přitom ji původně plánoval pro sebe, ale pak si uvědomil, že v Gottově podání stoupne její úroveň o několik levelů výš. Sám ho s ní proto oslovil a Mistr byl nadšený. Píseň zněla, jako kdyby byla stvořená pro něj na míru. Zase jednou dokázal zaujmout jak své dlouholeté fanoušky, tak i mladé posluchače. Nadmíru se povedl také klip k písničce, v němž Zlatý slavík ohlíží za svým životem a zároveň vyznává lásku manželce Ivaně i dvěma dcerám. Ony všechny jsou pro něj „ty pravé“. „Je to vlastně velmi emotivní osobní zpověď. Píseň jsem vnímal jako oslavu současnosti, ale zároveň vyprávění o minulosti a životní cestě,“ řekl režisér videa Martin Pasecký. Navíc video vidělo přes 20 a půl milionů sledujících.

15) Srdce nehasnou

2019, Richard Krajčo

Poslední píseň, kterou Karel Gott symbolicky završil nejen kariéru, ale i životní pouť, nazpíval s dcerou Charlottou. Při natáčení písně již věděl, že mu zbývá několik měsíců života. Výsledkem je velice emotivní duet, v němž se loučí nejen s dcerou, ale i fanoušky, přáteli, známými a vším, co měl kdy na světě rád. Navíc působí unikátním klidem, smířením a přijutím, že je vše tak, jak má být. Klip získal za pouhé tři roky téměř 75 milionů zhlédnutí, což je obrovské číslo a naprosto zaslouženě.

„Kolem nás hudba, jedna z těch krás, kdy po zádech běhá nám mráz.“

Je jedna věta z textu, nabitá obrovskou silou. Mráz po těle z této písně znamená, že ani naše srdce nemůžou zhasnout, pokud se jich dotýká správná osoba.

ROZHOVOR

Rádi bychom Vám prostřednictvím Děčka a krátkého rozhovoru představujeme pracovníky našeho domova, se kterými se denně setkáváte. V následujícím rozhovoru se nám představí **zdravotní sestřička**:

Markéta Vrbová

Mohu Vás poprosit o krátké představení se našim čtenářům?

Jmenuji se Markéta Vrbová a je mi 45 let. Pocházím ze Sklenného nad Oslavou. Společně s manželem, dcerou a synem bydlíme v bytě ve Velké Bíteši. Studovala jsem Střední zdravotnickou školu ve Žďáře nad Sázavou a potom jsem dálkově absolvovala pomaturitní studium v Brně se specializací interna. Pracovala jsem na interně v Nemocnici Nové Město na Moravě, ve školní družině nebo v zubní ordinaci. V domově pracuji od dubna 2022.

Co jste věděla o našem domově, než jste se stala jeho součástí?

Věděla jsem, že se nachází ve Velkém Meziříčí. Potom jsem našla inzerát, a bylo to.

Co se Vám na práci v domově líbí?

Jsem ráda, že jsem si práci osvojila. Mám ráda náš kolektiv sester a to, že se cítím nápomocná.

Co ráda děláte ve volném čase?

Nejradši trávím čas s rodinou na procházkách nebo cvičím třeba kruhový trénink, jógu nebo posiluju.

Na jaké místo byste se ráda podívala a proč?

Na nějaký exotický ostrov.

Jak by vypadal Váš ideální den?

Výlet s rodinou do přírody.

Co byste si nejvíce přála?

Zdraví pro všechny!

KVÍZ:

Nejoblíbenější jídlo – steaky a zelenina

Nejoblíbenější barva – černá, tmavě modrá

Nejoblíbenější roční období – léto

Nejhezčí dovolená – Tenerife

Nejoblíbenější květina – pivoňka, hortenzie a tulipány

Nejoblíbenější film – něco akčního

Nejoblíbenější místo v domově – terapeutická zahrada

VTIPY

Manželka posílá manžela programátora nakoupit.
„Kup 10 rohlíků, a když budou mít vejce, tak jich kup 30.“
Manžel přijde do obchodu a ptá se: „Máte vejce?“
„Ano máme,“ odpoví prodavačka.
„Tak poprosím 30 rohlíků.“

Dnes ráno mi syn řekl, že ho bolí ucho. Zeptala jsem se ho, jestli vevnitř, nebo venku. Tak vyšel ven, za chvíli se vrátil a řekl, že venku, i vevnitř. V tokových chvílích si říkám, jestli mu na tu vysokou nešetřím zbytečně.

Šéf povídá zaměstnanci: „Už dvě hodiny tě hledám!“ „no, aspoň vidíte, jak je dnes těžké najít dobrého zaměstnance.“

Ráda mávám na cizí lidi, protože mě baví představa, že pak celý den přemýšlí, odkud mě znají.

Dnes ráno mě dvě tmavší ženy s pokladničkou v ruce zastavily, abych jim přispěl na rakovinu. Tak jsem jim dal dvě cigarety. Nejsem přece jen zatím tak chudý, abych nepomohl potřebnému v nouzi.

Z KUCHYNĚ

Dýně

Dýně je podzimní ingredience, pěstovaná více než 5000 let.

Je velmi výživná, nízkokalorická a má vysoký obsah betakarotenu, který ji dodává zářivě oranžovou barvu. Najde využití ve slané i sladké kuchyni. Pochází z Mexika, ale dýňová semena našli archeologové i v Amsterodamu a Baltu.

Věděli jste, že ji začali šířit Benátčané při obchodování s Maďary? A že největší dýně vážila 911 kilo?

Předpokládané účinky dýně

- Má vysoký obsahu mikroživin, vlákniny a nízký obsah sacharidů.
- Obsahuje vitamín A, který pomáhá tělu v boji proti infekcí, sítnici absorbovat světlo a udržovat ostrý zrak i za horších světelných podmínek
- Udržuje zdravé srdce, plíce, ledviny a další orgány, zároveň reguluje krevní tlak, hladinu cholesterolu
- Obsahuje spoustu dalších vitamínů pomáhajících udržovat zdravý zrak i v pokročilém věku
- V dýni najdeme i vitamíny C, E a železo, které podporují imunitu, pomáhají produkci bílých krvinek a urychluje hojení.
- Kombinace vitamínů (zinek, vitamín C a E, betakaroten a měď) v dýni může být prevencí proti šedému zákalu
 - Dýňové antioxidanty (betakaroten, vitamín C a E) jsou důležité pro zdraví pokožky, chrání před škodlivými UV paprsky, a dokonce zlepšují vzhled i texturu kůže

Nejběžnější jedlé druhy dýně

Hokaido – nejoblíbenější druh dýně s nasládlou chutí a sytě oranžovou barvou. Konzumuje se i se slupkou.

Muškatová dýně – může vyrůst až do hmotnosti 20 kilo. Má tmavě-zelenou barvu a sytě-oranžovou dužinu. Slupka se loupe.

Máslová dýně – má šedou až nažloutlou slupku, oranžovou dužinu a tvar hrušky. Chutí připomíná lískové oříšky.

Špagetová dýně – má oproti ostatním druhům dýní protáhlý, oválný tvar. Slupka je žlutá a loupat se nemusí. Dužina zralé špagetové dýně vytváří špagetová vlákna, která mohou být plnohodnotnou náhradou těstovin.

Užívání dýně

- Přísada muffinů, palačinek a pudinků
- Vyjímá se v pikantních pokrmech
- Nejzdravější forma dýně ke konzumaci je polévka nebo zapečená se zeleninou
- Dýně se dá konzervovat a vytvořit kompot
- Můžeme ji zkombinovat s kokosovým mlékem, kořením a jednoduše tak vytvořit krémový kari základ
- Dýně se používá dokonce i jako náhražka másla nebo oleje při pečení

*Autor: nutriční terapeutka
Terezie Hlouchová, Dis.*

Dýňový chléb

- 500 g dýně
- 2 lžičky sušeného droždí
- 2 lžičky medu
- 500 g hladké mouky
- 2 lžičky soli

Postup:

Jako první si připravíme dýňové pyré. Dýni si rozkrájíme na kostičky a podlijeme trochou vody, vaříme do měkka asi 20 minut. Dýni rozmixujeme na pyré a necháme vychladnout. Vodu, ve které jsme vařili dýni, si schováme. Droždí rozpustíme v 60 ml vody, kterou jsme si schovali a přidáme do ní med. Nechte vzejít kvásek. Do mísy prosejeme mouku, nalijeme vodu s droždím, přidáme dýni, sůl a asi deci vody z dýně. Prohněteme tužší těsto a necháme v míse 2 hodiny kynout. Vodu přilijte podle potřeby. Výsledný chleba je sice hutnější, ale krásně měkký a vláčný. Až těsto vykyne, vytvořte bochník a nechte buď v ošatce, nebo v míse další hodinu a půl kynout.

Pečeme v troubě vyhřáté na 220 stupňů 40 minut.

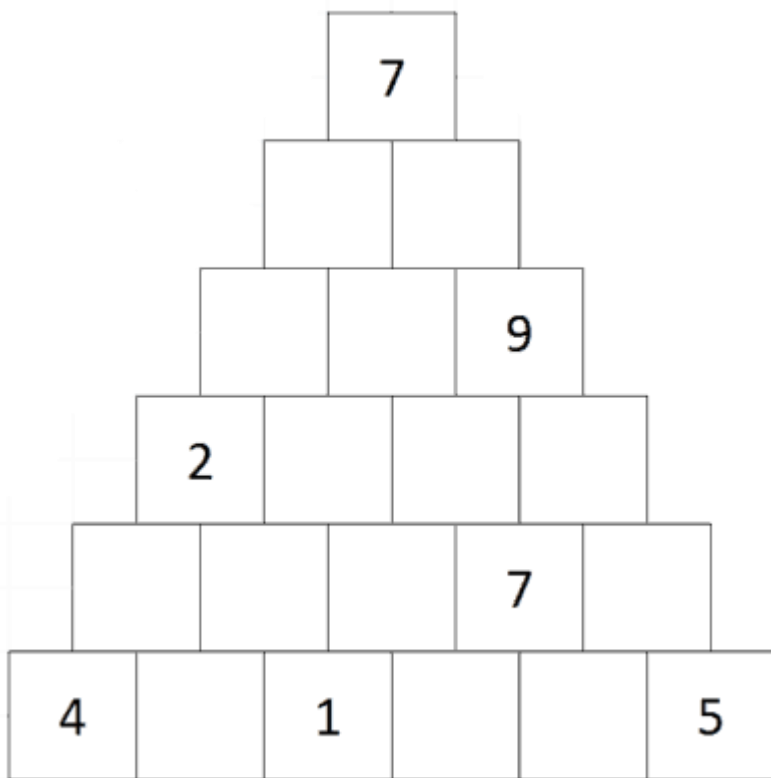

Autor: nutriční terapeutka Terezie Hlouchová, Dis.

HÁDANKA

Aztécké sudoku

Aztécká pyramida je charakteristická svou stupňovitou konstrukcí. Stejně jako tato pyramida i tento matematický úkol stoupá schodovitě vzhůru. Každé číslo je výsledkem buď součtu, rozdílu, součinu nebo podílu dvou čísel pod ním. Zároveň platí, že v žádném řádku se nesmí žádné číslo opakovat. Jak tedy bude vypadat tato pyramida číslíc, pokud smíme doplnit číslíce v intervalu 1 až 9?

SEZNAM ZDROJŮ

Listopad: <http://catholica.cz/?id=5351>

Mezinárodní dny: <https://blog.hubatacernoska.cz/listopadove-svatky-vyroci-a-dalsi-vyznamne-dny-a-zajimavosti>

Pranostiky: <https://blog.hubatacernoska.cz/nezname-pranostiky>, <https://skolaposkole.cz/prijimaci-zkousky-ss/pranostiky>

Vtipy: www.tycico.cz; www.loupak.cz; www.hitradio.cz; www.fungate.cz

Výročí a regionální osobnosti: <http://www.knihovnatr.cz/cze/sluzby/vyroci-a-regionalni-osobnosti-listopad-2022/>

Hádanka: <https://mozkolam.cz/matematicke-hlavalamy/pocetni-hlavalamy/aztecke-sudoku/>

Ze světa zajímavostí: Kniha Božský Karel SRDCE NEHASNOU, LEGENDY NEKONČÍ – edice: Můj čas na káféčko – Legendy 2019

Z kuchyně: <https://www.blendea.cz/profil-dyne/>; <https://www.tehnikovi.cz/pekarstvi/recepty-do-trouby/dynovy-chleb/>

Příběhy pro potěchu duše: <https://pohadkovavychova.cz/pohadka-destivy-den/>